

ТЫЗЭКЪОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

МАКЪ

№ 103 (23032)

2024-рэ илъэс

ГЪУБДЖ

МЭКЪУОГЪУМ и 11

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

КІэлэцІыкІухэм зызэрагъэпсэфырэм зыщигъэгъозагъ

Адыгеим и Лышхъэу Къумпыл Мурат Мыекхопэ рйоним щылагъ ыкІи зеклоним фытегъэпсыхъэгъэ лагерэу «Лань» зыфилорэм илофшэн зыщигъэгъозагъ.

Республикэм и Лышхъэу игъусагъэх АР-м гъэсэнэгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу Евгений Лебедевир, Мыекхопэ районым ипашэу Михаил Марыныр, АР-м и Лышхъэу иупчІэжыгъоу Хьоткхъо Хьызыр.

Зеклоним фытегъэпсыхъэгъэ хьакІэщ комплексэу «Лань» зыфилорэм ипашэу Вероника Кручининам кызырІуагъэм-

кІэ, жьоныгъуакІэм и 28-м кыщегъэжыгъэу Херсон хэкум и Геническэ район кыкІыгъэ кІэлэцІыкІу 344-мэ ащ зыщагъэпсэфы. Хьоткхъо Хьызыр кызырэхигъэщыгъэмкІэ, гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэм типодшефнэ район кыкІынхэшъ, Адыгеим къэклонэу фаехэм ячэзыу хьызыр — кІэлэцІыкІу 500-мэ гъэмафэр тадэжъ щагъэкІощт.

М. Гордышов

Адыгеим и Лышхъэу кІэлэцІыкІухэм шуфэс къарихыгъ, гъэмэфэ гъэпсэфыгъо лъэхъанымкІэ ягухэлъхэм защигъэгъозагъ, дэгъоу загъэпсэфынышъ, псыхьагъэхэу илъэсыкІэ еджэгъум екІоллэжынкхэу афилуагъ.

«Тэ ренэу тынаІэ атетэгъэты кІэлэцІыкІухэм языгъэпсэфырнэ япсауныгъэ игъэпытэнрэ. Муниципалитет пстэуми кІэлэцІыкІубэ къарыкІынышъ, республикэм илагерьхэм кІякІоллэцтых. ХэбзэшІу зэрэхъугъэу,

Геническэ районым кыкІыцт хьакІэхэри ахэм рагъэблэгъэцтых. Щынэгъончъэу ыкІи культурэ программэхэмкІэ гъэшіІэгъонэу кІэлэцІыкІухэм языгъэпсэфыгъо уахътхэ республикэм щагъэклоним нае тфэлъэкІыцтыр зэкІэ тэшІэ. Арышъ, фэдэ зыхэлъ гъэшіІэгъоныбэ мыщ кыщышъожэ», — кыІуагъ Къумпыл Мурат.

(ИкІлэх я 2-рэ нэклуб. ит).

Мэкъуогъум и 10-м кыщыублагъэу и 20-м нэс

Урысыем и Почтэ фэгъэкІотэн зыхэлъ уахътэр ригъэжыагъ. Мы мафэхэм республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» нахь пыутэу кышъутхыкІын шъулъэкІышт:

Индексэу П 4326: зы мазэр — сомИ 176,90-рэ

мэзи 6-р — 1061,40-рэ

БлэшъумгъэкІ фэгъэкІотэн зыхэлъ уахътэр!

Клэлэцлыкхэм зызэрагъэпсэфырэм зыщигъэгъозагъ

(Икълух).

Лагерым ипашэхэм, ивожатэхэм ыкли лф шызышлэрэ пстэуми гушылэгъу зафэхъум Адыгеим и Лышхъэ анахъу ыналэ зытыридзагъэр клэлэцлыкхэм зызэрагъэпсэфыштымклэ программэу афызэхэгъуагъэр ары. Республикэм и Лышхъэ аналэ тыраригъэдзагъ клэлэцлыкхэм ягъэшхэн, санитариемклэ шапхъэхэр зэклэ гъэцкэгъэнхэм, гүлэ-тыплэу, зэгурылоныгъэ ахэлъу клэлэцлыкхэм загъэпсэфынымклэ ищыклэгъэ лффтхъабзэхэр зэклэ зэрахъанхэу.

Мыщ дэжыым хэгъэунафыкыгъэн фае: еджаплэхэм ащызэхэцэгъэ лагерь 92-мэ

мы илэсым мафэрэ клэлэцлыкхэр ащылэштх. Къэлэ кыбым шылэ лагерьхэу «Горная легенда» ыкли «Лань» зыфилорэм клэлэцлык мин 1,5-м ехъу ащылэшт, хы Шулцлэ лушъом шылэ лагерэу «Морская волна» — клэлэцлык мин. Урысыем и Президентэу Владимир Путиным ипшъэрылхэр гъэцкэгъэ хъунхэм тегъэпсэхъагъэу лагерэу «Лань» зыфилорэм «Движение Первых» зыфилорэм исмэнитлэу шызэхэцэшт. Путевкэхэр анахъу зэрэтыштхэр хэушъафыкыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэм яунагъохэм арыс клэлэцлыкхэр, сабыибэ зэрыс унагъохэм ыкли шылэныгъэм чыплэ зэжъу ригъэуцогъэ унагъохэм

яклэлэцлыкхэр ары. Дзэу зэхэзыхырэ ыкли икълу зымылэгъуэр клэлэцлыкхэм яреспубликэ еджаплэ-интернат тегъэпсэхъагъэу мэкуогуи «Содружество орлят» зыфилорэм исмэнитлэу зэхэцэшт ублэплэ еджаплэм члэхэм апае.

Зэхэубытагъэу къэплон хъумэ, гъэмафэм республикэм иклэлэцлык мин 8,6-м ехъумэ загъэпсэфыным ыкли япсауныгъэ агъэпытэн альэкышт. Урысые гупчэхэу «Артек», «Орленок», «Смена» зыфилорэм республикэм иклэлэцлык 250-мэ зацагъэпсэфыным альэкышт.

АР-м и Лышхъэ
ипресс-кълуыкы

Ушэтынхэр лъэкълуатэх

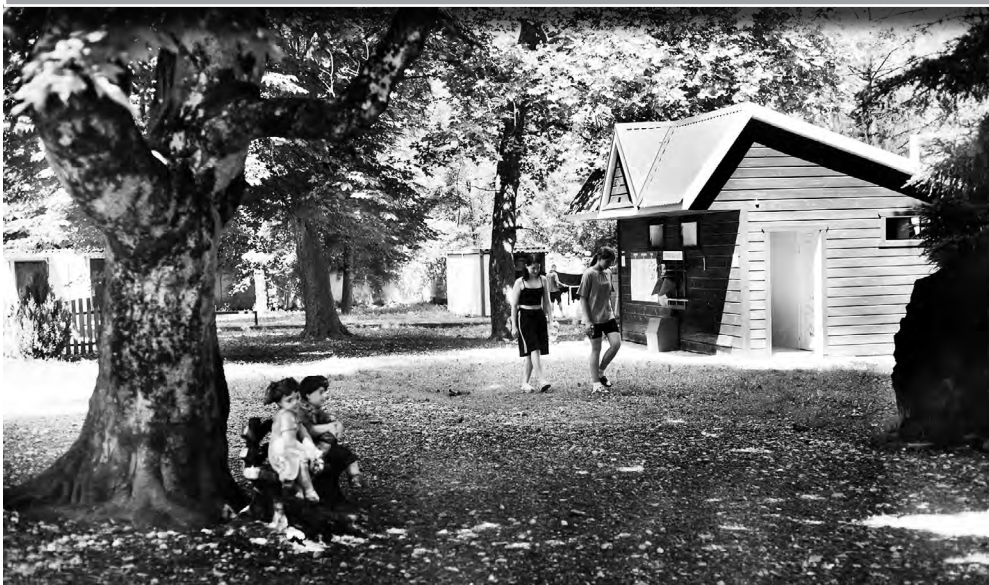
Зыкл къэралыгъо ушэтынхэм къадыхэлъытэгъэ аужырэ экзаменхэр я 11-рэ классыр къэзылхыхэрэм непэ аты. Биологиём, тарихыым ыкли лэклэб къэралыгъуабзэхэмклэ тхэн лфшлэным ячэзыу. Адыгеим иаттестационнэ кълуыкыу къызэритырэмклэ, биологием — нэбгырэ 428-мэ, тарихыыр — 299-мэ, инджылызыбзэр — 111-мэ, нэмыцыбзэмрэ испаныбзэмрэ нэбгырэ зырымэ атынэу кълыхахыгъ.

Ушъагъу зэфэшхъафхэм апкълэу лэклэб къэралыгъуабзэхэм ятхын лэхэрэ информатикэмрэ кълэмыклэплэушъуэгъэхэм мэкуогуи и 19-м атыжыым альэкышт.

АНЦОКЪО Ирин.

Гупсэфыплэ шагъотыгъ

«Лань» зыфилорэ клэлэцлык гъэмэфэ зыгъэпсэфыплэм дэххэм непэ апэрэ тхъамэфитлур къызэранэкыгъах. Илэси 7-м кълэцэгъагъэу 17-м нэс аныбжъ.

гъожьырэп. Нэлоасаклэхэр шылэгъэх, — ело Геническэ районым кълкыгъэ шъэожъыем.

— Блэклэгъэ илэсым мыщ сыщылагъ, лъэшэу сыгу рыхыгъэу сыкълэжъыгъагъ. Ац кълыщыублагъэу къэзгъэзжъынэу сыфэягъэти, кълэ-дэхъугъ. Гъэрэкло цылагъэхэм ащыцхэри сугъусэх, — ело Херсон хъкум щыц шъэшъэжъыем.

Клэлэцлыкхэм нэбгырэ 40-м ехъу адэлажъэ. А пчъагъэм шыцэу 20-р клэлэплух. Ахэр АКЪУ-м ыкли клэлэгъэджэ колледжэу Андырхъое Хъусенэ ыцлэ зыхырым ыгъэхъазырырэ клэлэгъэджэх.

— Клэлэцлыкълу кълэфэклэуагъэхэм зэклэ ашлогъэшлэгъон. Лъэшэу агу

рыхыхэрэр актерскэ шъэфхэм язэгъэшлэн, спорт зэнэкълэуэхэр, гуцылэным фэгъэхъыгъэхэр, творчествэр. Сэнауыгъэ зыхэлхэм язэнэкълэу зэхэцэжъэм нэбжъыклэхэм яз Висоцкэм цусэ дэгъу дэдэу кълэцэджэагъ, едэлэгъэхэм агъэшлэгъуагъ. Арышъ, нэбжъыклэ шлагъох, губзыгъэх, шлэныгъаглэхэр зыхацэнхэу фаех, япсихологическэ зытет дэгъу, — ело Роберт Мардыросьян.

Херсон хъкум иклэлэцлыкхэм мэкуогуи и 17-м нэс «Лань» зыцагъэпсэфышт. Ахэм ачылплэ Адыгеим иклэлэцлыкхэм зыцагъэпсэфынымэу къэклэштх. Пстэумкы гъогъуипллырэ сабыихэр къыдацэштх. Аужырэ дэхъагъум хэфэштхэм Геническэ районым къыращыт клэлэцлыкхэри ахэтынхэ ыплэкышт.

АНЦОКЪО Ирин.

Сурэтхэр: А. Лаутеншлегер.

— Нэбжъыклэхэм ащыцхэр зыгъэпсэфыплэм шылэхэзэ илэс 18 хъуцтых. Ахэм ямэфэклэхэр афыхэдгъэунэфыкылым, шлэхъафтынхэр афэтшлынхэу тыфай, — ело Клэлэцлыкълу зыгъэпсэфыплэм ипашэу Роберт Мардыросьян.

Ахэм ямафэ къэс гъэшлэгъоныным фэшл культурнэ программэ афызэхэгъуагъ. Орэдылэхэр, къэшъуаклэхэр, музейхэм, театрэхэм, тхылъеджаплэхэм ялофшлэхэр хъэклэплэ къафэкълэ, мастер-классхэр, концертхэр къафатых. Ащ фэшъафэу зыгъэпсэфыплэр зыдэт псэуплэу Хъаджыкъом илэгуупхъэ чыплэхэр арагъэлэгъух. Мы илэсым щегъэжъагъэу Адыгеим иклэлэцлыкхэм ягъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэ изэхэцэн зипшъэрыллыр АР-м гъэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэклэ и Министерств ары. Ащ

кълэдыхэлъытагъэу гъэсэныгъэ мэхъанэ зылэ лффтхъабзэхэр жъугъэу, урысыбзэмклэ егъэджэнхэр афызэхэцэх. Джэ-гуклэхэм, спорт зэнэкълэуэхэм ахагъэлажъэх, мэшлогъэкълэс кълуыкълу егъэджэнхэр афызэхэцэх, сабыихэр зэцэу шысынхэу уахътэ ялэп. Ахэм ащыцбэхэр апэрэу Адыгеим къэклуагъэх, ау иклэрыклэу къэзыгъэзжъыгъэхэри ахэ-тых. Я 7 — 8-рэ отрядхэм ахэт нэбжъыклэу гушылэгъу тызфэхъуэгъэхэм зыгъэпсэфыплэм уахътэу шагъаклорэр агу зэрэрихырэ кълэталуагъ.

— Зыгъэпсэфыплэм изакълэп, чыопсыр, экскурсиеу тыздацэхэрэр зэклэ тыгу рехъы. Мыщ чыплэ дэхэбэ нэблагъ. Блэклэгъэ илэсым сыкълэклонэу сыфэягъ, ау кълэздэхъугъагъэп. Арыти, мызэгъэуи сыгушлогъэ сыкълэлуагъ ыкли сырыклэ-

Мэфэклэ лффтхъабзэм шъукълэблагъ

Урысыем и Мафэ фэгъэхъыгъэ мэфэклэ лффтхъабзэ мэкуогуи и 12-м В. И. Лениным ыцлэклэ щыт гупчэм шыкълэушт.

Адыгэ Республикэм искусствэхэмклэ илэпэлэсэхэм концерт къа-тышт.

Кълэу Мыекълуанэ ыкли Адыгэ Республикэм ащыпсэхэрэр, ихъаклэхэр мэфэклэым хэлэжъэнхэу зэхэцэклэхэм рагъэблагъэх.

Лффтхъабзэр пчыхъэм сыхъатыр 7-м ыныкъом аублэшт.

Мэжъуогъум и 12-р – Урысыем и Маф

Адыгэ Республикэм щыпсэхуэ лъытэныгъэ зыфэтшIхэрэр!

Урысыем и Мафэ фэш! тышфуэфэгуш!
Мы мафэм дгэльялэээ игугу тэшы
шу тлээгурэ ти Хэгэгушхоу, тарихь
ык!и культурэ клэн бай дэдэ зилэу ти
Урысые.

Мэжуогум и 12-р лэужхэр зэрээл-хыгьэхэм, ти Хэгьэгушо икьэухумэнклэ хэбзэ шлагбоу шылэ хьугьэхэр мыукогьэнхэм, тикьэралыгьо инепэкли, инеушкли пшьэдэклижь зэрэтхьирэм ятамыгьэу шьт.

Ллэшлэгүбэхэм кваклоц! Урысыем щыпсэуэхэрэм ялофшлэнклэ, ягуетыныгэкклэ кьаушыхьатыгь яхэгьэгу зэрэфэшъыпкьэхэр, ащ ыклуачлэ хагьэхьоным зэрэпылхэр.

Теклоныгээр кыпфыдзыхыгэхэм яхэбзэ шлагьохэр лыгьэкьуатэхэзэ, Урысыем нэпэ ифедэхэр кыухьумэн, кьочлэ бзаджэхэм апэуцужьын фаеу хьугэ. Зыч-зыпчэ-гьоу цыф льяпкыбэмэ кьахэкьыгэхэр Украинэм неонацизмэм шыпэуцужьых,

Тызэгүсэмэ сыд фэдэрэ клочэ бзаджи тыпэш/уеклон зэрэтлэк/ыштым, итхуухагэхэр кызэрэддэхуштхэм тичыхэ телъ.

Непэ Адыгеим щыпсэхуэ мамыр шылакэ тилэнымклэ тифытыныгъэ къэзыухуэ-мэхэрэм, Урысыем кырыклощтымклэ пшээдэклыжэ зэклэми зэрэтхырэр икёу кызыгурылохэрэм, тыхэгъэгу джыри нахэ зетегъэпсыхыгъэ хуным фэлажэхэрэм инэу тызэрафэразэр къэтэлэ.

Тичилпэгзү льялэхэр, зэклэми тышүуфэляло псауныгэ пытэ, шылэклэшү шүуилэнэу, Адыгеимрэ Урысыемрэ яфедэ зыхэль loфзу жьугэцаклэрэм гьэхья- гьэхэр шышүушлхнху!

**Адыгэ Республикэм и Лышхъхъу, Урысые политическэ партиее
«Единэ Россияем» и Адыгэ шьольыр къутамэ и Секретарэу
КЪУМПЫЛ Мурат**

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу
Владимир НАРОЖНЭР

ЛЪЭПКЪХЭР ЗЭФЭЗЫЩЭРЭ МЭФЭКІ

МэфэкI лъапIэхэм ащы-
щэу Урысыем и Мафэ
мэкьюогум и 12-м
хагъунэфыкы. Къэралыгъор
зыгъэльэшырэр зэгурылоньгъэ
зилэ, зэгъунэгъушIу
зэфыщытыклэхэм арыгъозэрэ
цIыф лъапкххэу лIэшIэгъубэм
къакоцI хэгъэгум хэхъоныгъэ
езыгъэшIхэрэм языкыныгъ
ары.

Анахь зышмырэхьат уахтэу джы-
дэдэм тызыхэтым, кьэралыгъуабэ кьы-
зышчтпэуцугъэм Урысыем чыпсэурэ
цфыг лъэпкэ зэфэшхьафыбэр зэрзэкко-
уцаугъэм зэхэт кьэралыгъошху зэрэ-
чытыр зэрэдунаеу шыхьат кьафишлыг.

— Тийхэралыгшоо шигъафитынгыг, ац цыпсээрэ лъэпкэхэу Хэгъэгур нахь фэшлыгъэ хуным яшгыпкэу фэлажыэхэрэм языкыныгъэ ятамыгъэу цыт мы мафэр. Тэ тклуачлэ кыхызыгъахьорэр тизэкъотыныгъ, сьд фэдэрэ кыныгъоу кыкыкълыхэрэми тызэгъусэу тапэшуеклоным, Хэгъэгум ыпашьхэ ит пшээрлыхэр зэшлотхынхэм тызэрафэхъазырыр ары. Непэ тэри нахь пытэу тызэкъоуцо, ыпэклэ тылгъэкуатэ нахь, зыми зыкъедгэгъацтэрэп. Урысыем ифедэхэр лыхъужыгъэу кызыгъэгъунэрэ дзэкъллхэм тхыашыгъэгъэпсэу ясёло, — **кыицилуагъ зэхыхьэхэм ащыц АР-м и Лышгъхъэу Къумпыл Мурат.**

Тарихъыр

Мэфэклым имэхьанэ игугу кьэтшлымэ, шхьафитыныгьэр арэп хагьэунэфыкырэр, кьэралыгьом суверенитет илэ зэрэхугьэр ары. Джащ фэдэу Урысые Федерацие ицлэу урысые тарыхъ эдзыгьуаклэм иубланлэ кьэралыгьом кьы-зэрэщызэлуйхыгьэм ар ишыхьат.

1990-рэ илгэсым мэжьюогум и 12-р РСФСР-м инароднэ депутатхэм яапэрэ Зэфэс Урысыем икьэралыгьо суверенитет фэгъэхыгъэ Декларациер заштэгъэ маф. Кыкълэлыклорэ 1991-м жыныгуакэм и 25-м, мэжьюогум и 12-р зыгъэлсэфгыоу шыгъэным фэгъэхыгъэ унашор шаштагъ.

ЗэрэхагъэунэфыкIырэр

Непэ мы мэфэклым цыфхэр нэмы-
кэуи пэгьокых, зыфэдэм зыпари кы-
кэупчлэжырэп, имыгьоу алъытэжырэп,

нахыгбэхэм игъэкӀотыгъэу хагъэунафы-
кӀы, зыгъэпсэфыгъо мафӀу зэрэщытыр
агъэфедэ. Мэкъуогъум и 12-м УФ-м и
Президент къэралыгъо тынхэмкӀэ кы-
хагъэщыгъэхэм ахэр къэзыушыхъатырэ
тхылъхэмрэ бгъэахалъгъэхэмрэ Кремлэм
щаретыжых, мэфӀкӀ лоптхъэбзэ зэфэ-
шхьафхэр шӀолъырхэм ащэкӀох.

Мэкьюгъум и 12-м епхыгъэ мэфэк! шъхьалэр Адыгэ Республикэм икъалэу Мыекъуапэ Лениным ипчэгу шыхагъэунэфыкы, Адыгеим инэмык! псэуплэхэми мэфэк! концертхэр ащызэхэх. Лъапкэ нэшанэ зилэ чагухэр, къэгъэлыгъонхэр къащызэлуахы, шлушэ марафонхэр, флешмобхэр рагъэклокых. Урысые быракъыр тыди ащэбыбатэ.

ЕпльыкІэхэр

Урысыем и Мафэ ипэгьоклэу республикэм щыпсэурэ ыкии шеджэрэ ныбжыклэхэм ащыщхэм гуцылэгъу тафэхъугъ. Ахэм мэфэклым епллыклэу фырылэм зышхыдгъэгъозагъ.

**Тыгъу Рэмэзан, философии шлэны-
гъэхэмкIэ кандидат:**

— Хэзэгүм цыхагъэунэфыкIырэ мэфэкIхэм мыр анахь ныбжъыкI нахь мышIэм, ыцIэ тIогъогогурэ зэблахъугъ, ау ац пае имэхъанэ зэхъокIыгъэ хъурэп. Урысыем ицIыфхэр зэкIэ ижъырэ лIэшIэгъухэм къащегъэжьсэгъэу хэгъэум итарихъ изехъакIох. Тикъэралыгъо культурнэ кIэнышхо, анахь чIыгу ыкIи чIыопс къэкIонIэ байхэр иI. Сьд фэдэрэ зао зызэпечи, илъэшыгъэ къызытыригъэнэн ылъэкIыгI. Ац тарихъ сьдыгъуи дъэлъэпIэн ыкIи къыткIэхъухъэхэрэм ядгъэ-шIэн фæе.

Елена Карпунина, тарихъымкӀэ кӀэлэегъадж:

— Мыр Урысые Федерацием ита-
рихь иедзыгыуаКІэ зыциублэггэ
маф. Тухэггэгу изыкІыныггэ, изэ-

кътотныгээ, изэфэишгхафыныгээ
мыщ кьегэзльагбо. Тэ, кIэлэзга-
джэхэмкIэ, типитэрыль шгхьаIэр
тарихь гогоу кьэралыгьом кьыкIу-
гээр нэпцI хэмыльэу ныбжьыкIэхэм
ядгэзшIэныр ары.

Жанна Алиева, шхәпӀэ егъэлажъэ, сабыиплӀымэ ян:

— Мэфэклэу къралыгъом цыха-
гъэунэфыкыхэрэр зэкIэ тиса-
быйхэм зэраджэгъшIэцтым тыпылъ.
Сишхъэгъуси сэри тызэлъэкъэ-
гъоп, дин зэфэшхьафхэри тэлэ-
жых. Ац пае къэмынэу зэкъошны-
гъэм игъогухэмкIэ тызэрэпсэурэр,
шхьадаж идин лъытэныгъэ зэрэфэ-
тишэрэр къыткIэхуыхьэхэрэм ятэ-
гъэлъэгъу. Зы хэгъэзум лъэкпъ унэ-
гъошхоу зэрэцыпсэухэрэр, зэрэ-
зэкъотхэр мы мэфэкIым ишыхьат.
Арышъ, зэрэтфэлъэкIу лъэкпъ
зэфэшхьафэу къралыгъом, тирес-
публикэ ащыпсэухэрэм зегурылоны-
гъэр зэрагъэпхэрэр, быраккым,
гимным, гербым якъэбархэр къафэ-
тэIуатэ. Мы илгъэсми цыIэцт Iоф-
тхьабзэхэм тигуанэу тахэлэжъэцт.

Тамила, ильэс 18 ыныбжь, Мыекьопэ медицинэ колледжым щеджэ:

— Урысыем и Мафэ имэхьанэ джы-
ри еджапІем тычІэсызэ кытфа-
Іуатэцтыгъ. МэфэкІым зихэгъэгу
шІу зыльэгъухэрэр зэрехых, зыкІы-
ныгъэм фещэх. УзцапІугъэ хэгъэ-
гур, укызыцыхъугъэ республикэр
зыцымыгъэгъутихъу, ахэр бгъэ-
лъэпІэнхэм мэфэкІым укыфегъэу-
чы. Зэныбджэгъухэм тызэхэтэу
Іофтхъэбзэ зэфэшхьафхэм илгъэс
квэс тахэлэджат. Джыри мыгъэ ац
тигуанэу тьякІолІэцт.

ІЭШЪЫНЭ Сүсан.

Сүрэтыр: А. Балабась.

**«Си Хэгъэгу,
ощ нахь дахэ
щыIэп»**

Урысыем и Мафэ
ехьулэу Адыгэ
республикэ клэлэцыкълу
тхыльеджаплэм мызэу,
мытлоу лофтхьэбзэ
зэфэшхьафхэр
щызэхашэх.

*«Мыр мэфэки ин ыки лъанI,
— еIo тхыльджанIэм ипа-
цзу Елена Демьянкова. —
Ащ ыуасэ ыки имэхъанэ
елъытыгъэу мэфэки Иоф-
тхъэбзэ зэфэшхьафхэр —
зэIукIэгъухэр, тхыль къэгъэ-
лъэгъонхэр, зэхахъхэр зэхэ-
тэццэх. Ахэм яшъыпкъэу ти-
отделхэр ахэлажъэх. Мы
зэкиэм Урысыем и Мафэ
имэхъанэ кIагъэтхъы, тита-
рихъ тэри зэрэтлъэкIэу
лIэуржхэм алъытэгъэIэсы».*

Урысыем и Мафэ цыф лъапкыбъу
тыкэралыгъошхо щыпсэхэрэм
зэфэдэу зедэгъэмэфэклы. Тхылъ-
еджаплэм кышызэлуахыгъэ къэгъ-
лъэгъонхэу «Многоликая Россия»,
«Россия: вчера, сегодня, завтра»,
«Родина моя, нет тебя прекрасней»
зыфилэхэрэр клэлэеджаклоу ныбжь
зэфэшъхьафхэм арытхэм ягулытэ
къызгъэушырэх, яшлэныгъэ хэзыгъа-
хворэх ыкли хэгъэгу шульэгъур зы-
гъэльэшырэх. Мы уахътэр гъэмэфэ
зыгъэлсэфыгъом тефагъэми, тхылъ-
еджаплэм кыалэм дэт гурыт еджа-
плэхэм къащызэлуахыгъэ мэфэ ла-
герьхэм ащылэ клэлэцыкълхэр къащэх.
«Родина» зыфилорэ гушылым имэханэ
лупклэу афыралотыкыизэ, ащклэ тхылъ-
еджаплэм члэлъ литературэ баим
фагъэнэлусэх. «Родинар — зы, ар
Ным ычылп!» зыфилорэ гупшысэ куур
клагъэтхъэу, лофыгъуабэ зэшлуахы,
Урысыем и Мафэ анэх мэфэкл инэу
мэфэлчъым зэрэхэтыр, уи Хэгъэгу
зыми пэлшынэу щымытэу, ухэтми
уфэрэзэн ыкли уфэшъыпкхэн зэрэфа-
ер агурагъало.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Къурмэн мафэ Тхьэм тфешI

Къурмэн мафэлым имэханэ, ащ епхыгъэ шапхъэхэм тащигъэгъоагъ Мыекьопэ мэщытым илимамэу Шхьэлэхьо Ибрахимэ. Ащ къызэриуагъэмкIэ, быслымэнхэм ильэсым къыклоцI бирамитлу агъэмэфэклI. Апэрэ бирамыр нэклимээ мазэр зыщытыухэрэм дгъэмэфэклIрэр ары. Ащ ыуж къыклэлъыклорэр Къурмэн бирамыр ары. Хьаджэшынэр ыклэм зыщыфаклорэ мафэм тэфэу, Арафат Iуашхьэм къехыжыгъэхэм ыкли быслымэнхэм дунаим тетхэм мыр агъэмэфэклI, къурмэн ашы.

— Алахъэу ГуклэгъушIэу, Гуклэгъу зыхэлъым селъэлу титхэлъэхэр, тидыухъэхэр ыштэнхэу. Быслымэнхэм анаIэ тырызгъадзэ сшIоигъу Зуль-хидж мазэм иапэрэ мэфипшI анахь лъапIэхэм, хьадж зыщашырэ мафэхэм, унэклимэ зэрэпсапэр, дыухъэхэр къэпIонхэ, Къурланым нахьыбэрэ уеджэн зэрэфаер, — **къылуагъ** имамым.

Къурмэным ихэгъэунэфыкIын къэбарэу пылбыр

Пегъымбарэу Ибрахимэ епхыгъэу мафэклIр шыт. Къурланым къызэриорэмкIэ, Пегъымбарэу Ибрахимэ быслымэнхэм анахь агъэлъапIэхэрэм ащыщ. Алахьталэм «иныбджэгъушIоу» Тхьэм ылытагъэу шыт. Ежым Алахьталэм шIошхъуныгъэхэу фыригъэу, ыгорэр дэх имылэу ыгъэцэкIэным ренэу фэхъазырыгъ. Ибрахимэ Тхьэм зэрэфэшъыпкьэр ыушэтынэу ыкли ыуплэкIунэу ащ фэдэ чIыплэ ригъэфагъэу шытыгъ. Зы мафэ горэм Пегъымбарым пкIыхьапIэ елъэгъу Алахьталэм къурмэныпхьэ фишыным фэшI икIалэу Исмахилэ ыулынэу ыгъэгъолыгъэу. Ибрахимэ пкIыхьапIэр зэрилъытагъэр Алахьталэр арэуштэу фаеу ары. Сыда Iломэ Пегъымбархэм якIыхьапIэ шыпкьэу шытыгъ.

ИкIалэ зыфелуатэм, ащ къыриуагъ: «Тят, арэуштэу Алахьталэр фаемэ, къызэрэуиорэм тетэу зекIо, сэ зысщыIэшт». ИкIалэ ыгъэгъолыгъ ыулынэу зежъэм, Алахьталэр къеджи къыриуагъ. «О унашъо пфэсшыгъэр бгъэцэкIагъэ. Ащ къегъэлагъэ сэ слорэм узэрэшIомыкIырэр. АщкIэ усыушэтынэу сыфэягъ ыкли укысфэшъыпкьэу укычIэкIыгъ. Арышъ, ащ тетэу былымыр уукIынышъ, къурмэн пшышт». Ары мы мафэлым лъапсэу илэр. Ащ тетэу Алахьталэм дунаим тет быслымэнхэм Къурмэныр пшъэрыл афишыгъ. А мафэклIр хэдгъэунэфыкIы зыхьукIэ тыгу къэкIыжы Пегъымбары Алахьталэм зэриушэтыгъэр. Алахьталэм ыгорэм цыфыр шIокIы зэрэмыхъуштыр, ылуагъэр зэригъэцэкIэн, нахь пэблагъэ зэрэфэхъун фаер а лофым къегъэлагъэу.

Адыгэ Республикэм ыкли Пшызэ шьолъыр ащыпсэурэ быслымэнхэм я ДиндэлэжъапIэ къызэритыгъэмкIэ, 2024-рэ ильэсым мэкуогум и 16-р — Къурмэн. Пчэдыжым сыхьатыр 8-м мафэклI нэмазыр аублэшт.

БыслымэнхэмкIэ Къурмэным имэханэр

Мы дин мафэлым быслымэнхэмкIэ мэханэшхо иI. Ар тарихъ гъогуонэшхо къэзыкIугъэ, шэпхъэ гъэнэфагъэхэр зыпыль мафэклI нэф. Дунаим щыпсэурэ быслымэнхэр ильэс къэс дэгIуэхэу ащ ежэх. Къурмэным тхьэшIошхъуныгъэ зилэ быслымэнхэр зэрэпхы, ахэр зэгурылонхэм, зеделэжыныхэм къыфегъэушых, цыфхэм гуклэгъу къахельхэ.

Къурмэн мафэм быслымэнхэм яухьтэ амал зэрилэклэ ягупсэхэм адагъакIо, сэдакъэ

аты, сымаджэхэм акIэупчIэх, фэныкьохэм яшIуагъэ арагъэкIы.

Къурмэныр зытефэрэ мафэр

Зуль-хиджым ия 10-рэ мафэ Къурмэныр хагъэунэфыкIы. А мафэклIр мэфиплI зэрэклорэр. Хабзэ зэрэхъугъэу, пчэдыжым мафэклI нэмазым зыфагъэхъазыры. Анахь щыгъын дэгъухэр ащыгъэхэу быслымэнхэр мэщытым макIох нэмазым хэлэжъэнхэм ыкли тхьэлъэхуэхэм ядэлунхэм афэшI. А мафэм е мафэклI мэфипшэу ащ къыклэлъыклорэрэм ащыщ Къурмэныр зыпшын фаер. Къурмэн мафэклI мафэхэм сэдакъэ птын, уигупсэхэр бгъэ-

гушлонхэ, гъомылапхъэхэр бгъэхъазырынхэ, мафэклIр нахьыжхэми кIэлэцIыкIухэми зэхашIэу (диным ымыштэрэ зекIуакIэхэр хэмыхтэху) пшын фае.

Къурмэныпхьэр зыфэдэн фаер

Алахьталэм нахь пэблагъэ ухъуным фэшI охътэ гъэнэфагъэм былымышхъэу къурмэн пшыныр Къурмэным ипкъэу шхьалэхэм ащыщ. Къурланым къело: «МафэклI нэмаз шъушы ыкли Алахьталэм ыцIэкIэ псэушхъэу шъуукIи къурмэныр жугъэцэкIэ». Быслымэнхэм ар япшъэрылэу альытэ ыкли агъэцэкIэ.

Имамым къызэриуагъэмкIэ, амал зилэ быслымэнхэм пстэуми къурмэн ашын фаеу диным къело. Ар зипшъэрылэу унагъор зылыгъыр ары. Унэгъо кIоцIым зы къурмэн зашIэкIэ зэкIэри ащ къеубыты, зэкIэми псапэр анэсы. Къурмэн хъуштых мэлыр, пчэныр, былымышхъэу инхэр, ахэм аныбжы ильэситIум ехъугъэн фае. Къурмэныпхьэр итеплэкIэ шыкIагъэ имылэу, псау шытын фае. Ахэр сымаджэхэу, одхэу, шыкIагъэ ялэу хъуштых, дэхэнхэ, псаунхэ фае. Чэмыр е шIэкIухъуыр нэбгырибл зэхэхэу ащэфэу къурмэн ашымэ хъушт. Къурмэныпхьэ пчэным е мэлым зы ильэс ыныбжынын фае. Ау етлани мэлым къахэкIы инэу, такъырхэу, лы дэгъу ателъэу. Ащ фэдэмэ, мэзыхым къысегъэжыагъэу уукIы хъушт.

— Къэлогъэн фае къурмэн ашынэу фаехэу, ау ащ фэдэ зэшIокI зимылэхэр мымакIэу зэрэщылэхэр. Цыфым былым ыулынэу ащ фэдэ мылкъу IэкIэлъэп, ау мы лофым хэлэжъэ шIоигъу. Ащ фэдэ цыфым мурдышIоу ышIыгъэм елъытыгъэу Алахьталэм фэшъуашэу псапэ къыретыжы. Ау зэшIокI иIэмэ, былымышхо цыфым изакъоу ыулын ылыэкIышт. Тхьачэт, чэт зыфэлIоштхэр къурмэн хъухэрэп. Цыфхэм ар тIэкIу къагурылорэп, «симылэми, чэт е тхьачэт сукIынын» зылохэрэр хэукох. Диным ар къылорэп, ар къабыл хъурэп, — **къылуагъ** Шхьэлэхьо Ибрахимэ.

Къурмэныпхьэр Iахьыщэу агощы: зыр — тхьамыкIэхэм, ятлонэрэр — Iахьылхэм, благъэхэм апай, яцэнэрэр унагъом кIынэнэу шыт. Къурмэныпхьэр зыгорэм шIуебгъэбзыгъэмэ, ащ пае къурмэныпхьэм щыщ лы ептынэу шытэп, лофэу ышIагъэм ыпкIэ ептын фае. Ау ар тхьамыкIэмэ, ащ ыпкIэу ептыгъэм тебгъэхъошт къурмэныпхьэм щыщ. Былымэу къурмэн ашынгъэм щыщ пщэ мыхъуштэу ело диным. Джащ фэдэу ауылгъэм ышъо пщэнэу шытэп. Ау ар пщэмэ ахъэу кIэкIырэр сэдакъэу птыжынын фае.

— Бэхэр мафэклI пчэдыжым къэм макIох. Къурмэн мафэр зэрэбгъэжъэн фаер нэмазыр ары. Уилахьылхэм, благъэхэм, гъусэхэм уафэгъушIон, узэхъан фае. Къэхалъэм укIоштмэ ащ мафэ гъэнэфагъэ илэп, о узыщыхъурэ уахътэм укIон, уилахьыл, уигупсэ уфэлъэлон плъэкIышт. Ар зыкIи къурмэн мафэм епхыгъэу шытэп, — **къылуагъ** Шхьэлэхьо Ибрахимэ.

Къэлогъэн фае, Адыгэ Республикэм ыкли Пшызэ шьолъыр ащыпсэурэ быслымэни 104-рэ мы мафэхэм хьадж ашынэу Меккэм кIуагъэх. Ятхьэлъэхуэр къадэхъунэу, ягъогу дахэу къагъэзэжынынэу тафэлъало.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтхэр: Iэшынэ Асплан.

Къушъхъэ шыгухэм анэсыгъэр

Шылэныгъэм уилъагъо зэрэщыбгъотыщтым, узэрэзыфырикъужыщтым, уигухэлхэр кыизэрэзыдэбгъэхушхэм, гъэхъагъэхэм ыкIи кыбдэмыхъугъэху уишэн нахь псыхъагъэ зышыхэрэм яшыхъат кыхэтыутырэ тхыгъэр.

Спортсменэу Михаил Игольниковым ыцIэ пстэуми зэлъашIэ. СамбэмкIэ ыкIи дзюдомкIэ ТIопсэ еджапIэм зыщызыгъэсагъэу, зэлъашIэрэ спортсменэу, къэралыгъом дзюдомкIэ анахь гъэхъагъабэ щызышыгъэмэ ащыщэу, Урысыем илэпкъ хэшыпыкыгъэ куп хэтэу мыгъэ ар Париж щыкIошт Олимпиадэм хэлэжъэнэу зегъэхъазыры. Ащ къушъхъэ зеклоныр икIас. ИлэситIу хъугъэ къэбэртэе шы лэпкъышIоу Алибек зыцIэр ишъзогъухэмрэ «Шыу Хасэм» хэтхэмрэ кызыратыгъэр. Урысые географическэ обществэм хэт. Адыгэ лъапсэхэр зилэ кIэлэ шэнышIоу, зэлухыгъэу щыт.

Чемпионэу Игольниковым янэу Фатимэ бэмэ ашIэ. Ар ижырэ шапсыгъэ лъакъоу Алалэ кыхэкIыгъ, ыкIо игъусэ зэпыт. ИкIалэ фэдэу гъэхъагъабэ ышыгъ. ТIопсэ районым ит псэуплэу

хайловскэм зыщэлажъэм ыуж Москва кIуагъэ, къэлэшхоми илэлэсэныгъэ щихигъэхъагъ. Зичэзыу десэхэри «диплом пльыжкIэ» ыкIугъ.

къэралыгъо гидрометеорологическэ университетым сыхIэхэагъ), сабыищ кысфэхъугъэу дэсплущыгъ. Экономист-менеджер сызэрэхъугъэр къэзыушыхъатырэ дипломыр кызысатыжъым сятэ езгъэлъэгъугъ ыгу рэхъат хъуным пае. Ау сэ сырырзагъэл. Арэп сызкIэхъопсыщыгъэр. Шъхъацыр дахэу зэгъэфэгъэнымкIэ зэнэкъокъухэм сахэлэжъэнэу, цыфхэр згъэгъушIонхэу ренэу сыфэагъ. Зы мафэ горэм сищылэныгъэ зэрэщытэу зэхъокIыгъ...

— Къызысэгъэзэжъым унагъо сыхъагъ, сигухэлхэри лукIотыгъэх, — кыддэгъошагъ шъхъахыгъэу Фатимэ. — Парикмахерэу лъф сIлэщыгъ, ащ заочнэу сыдеджэжыщыгъ (ТIопсэ

— Илэс пчъагъэхэм а гухэ-

лъыр зыдэсIыгъыгъ, сызтешыныхъажыщыгъ, — ыгу къэкIыжы Фатимэ. — Илэс пчъагъэрэ лъф сIлагъэу, зэгъэулугъэ шIэныгъэхэри сIлэу, анахь лъэбэкъу шъхъалэр сфэдзыжыщыгъэл. Сигуе-мыагъэ сытезгъэкIуагъэр къушъхъэхэр ары...

Илэс 49-рэ ыныбжъэу Фатимэ апэрэу Эльбрус дэкIоагъ. — Къушъхъэ шыгум сытетэу ар кыздэхъугъэми сIлошIы хъужыщыгъэл, — икIэрыкIэу теклоныгъэр зэхисIэжырэ фэдэу Фатимэ кIелуатэ. — Сызэрэзыфырикъужыгъэм ишыхъат пытэу джыри плэгъогогъо лъшъхъемафэ — арыба Эльбрус адыгэхэр зэреджэхэр, сьдэкIоагъ!

Илэс тешIи Фатимэ Гималаи къушъхъэ зэхэтым адэкIоагъ. Ащ Эверест кыкIэлъыкIуагъ. Чыгум анахь къушъхъэ лъагъэ тетым дэкIуаи, тыгъэр зэрэкъохъажырэ щилъэгъугъ. Анахь зэхэшIэ кIуачIэхэр а уахътэм Фатимэ ыушътыгъэх.

— Джащ фэдэу метрэ 6165-рэ зилъэгъэ Айлендпик къушъхъэу Неаполь щылэм, Джо-

молунгмэ икIушъхъэу Чугунг Ри метрэ 5800-рэ хъурэм садэкIоагъ. СыкыизэкIожым сигухэлъ сыфэбэнэным сызэрэфэхъазырыр кыизгурылуагъ. Гульнара Чекоевам ионлайн-курсхэр апэ скIугъэх. Ащ гу кысIытагъ. ЦIэмзэ (Новороссийскэ) тыщызэлукIэнэу сыкыиригъэблэгъагъ. Нэлуасэ тызызэфэхъум ыуж лъф зэдэтшIэнэу итхъухъагъ, — кIелуатэ Фатимэ.

Чекоевам и Академиеу Владикавказ дэтым Фатимэ рагъэблэгъагъ. Илэс пчъагъэхэм зыкIэхъопсыщыгъэр ащ кысIыдэхъугъ. Ыныбжэ емылытыгъэу Фатимэ зэнэкъокъухэм ахигъэлэжъэнэу илэлэсэм унашъо ышыгъ. Джащ фэдэу парикмахер искусствэмкIэ, маки-жымкIэ, Iэбжъэнэ шынымкIэ 2023-рэ илэсым шэкIогъум Шъачэ щыкIогъэ зэнэкъокъум Фатимэ хэлэжъэнэу хъугъэ. Къэралыгъо 22-мэ кIарыкIыгъэ Iэлэлэсэ нэбгырэ минитIу ащ къекIолIэгъагъ.

— Къэралыгъом урилIыкIоу мыщ фэдэ зэнэкъокъум ухэлэжъэныр насыпыгъэшху ыкIи гъэхъэгъэ ин, — хегъэунафыкIы Фатимэ. — СэркIэ ар апэрэ дунэе зэнэкъокъоу хъугъэ. Лъэшэу сыгуэмэкIыщыгъ. ПшъэдэкIыжыр зэрэиыры зэхасIлэщыгъ. А зы уахътэм парикмахери 180-рэ пчэгум зэдитыгъ. Зэнэкъокъухэр шэпхъэ анахь лъагэмэ адиштэу зэхэцэгъэнхэр зышIушIагъэр Шъачэ щыщэу, мы лъфхъабзэм тIогъогогъо дышъэ медаль кысIызыхыгъэу, дэхагъэм и Дунэе Академие зэхэзыщагъэу Георгий Кот.

Урысыем илэлэсэ 22-мэ ахэтэу, къэралыгъо зэфэшъафхэм кIарыкIыгъэ парикмахерхэм аготэу, Фатимэ зэнэкъокъум хэлэжъагъ, шIэныгъэ гъэнэфагъэхэр зэригъэгъотыгъэх, джы пшъэрылIыкIэхэр зыфегъэуцужыых. Творческэ хэхъоныгъэ пшIыным пае укъэмыуцоу ыпэкIэ улъыкIотэн пае. Арышъ, ыкIо-чемпион фэдэу, ныр гъэхъэгъагъэхэм афэклоным фэхъазыр.

НЫБЭ Анзор.

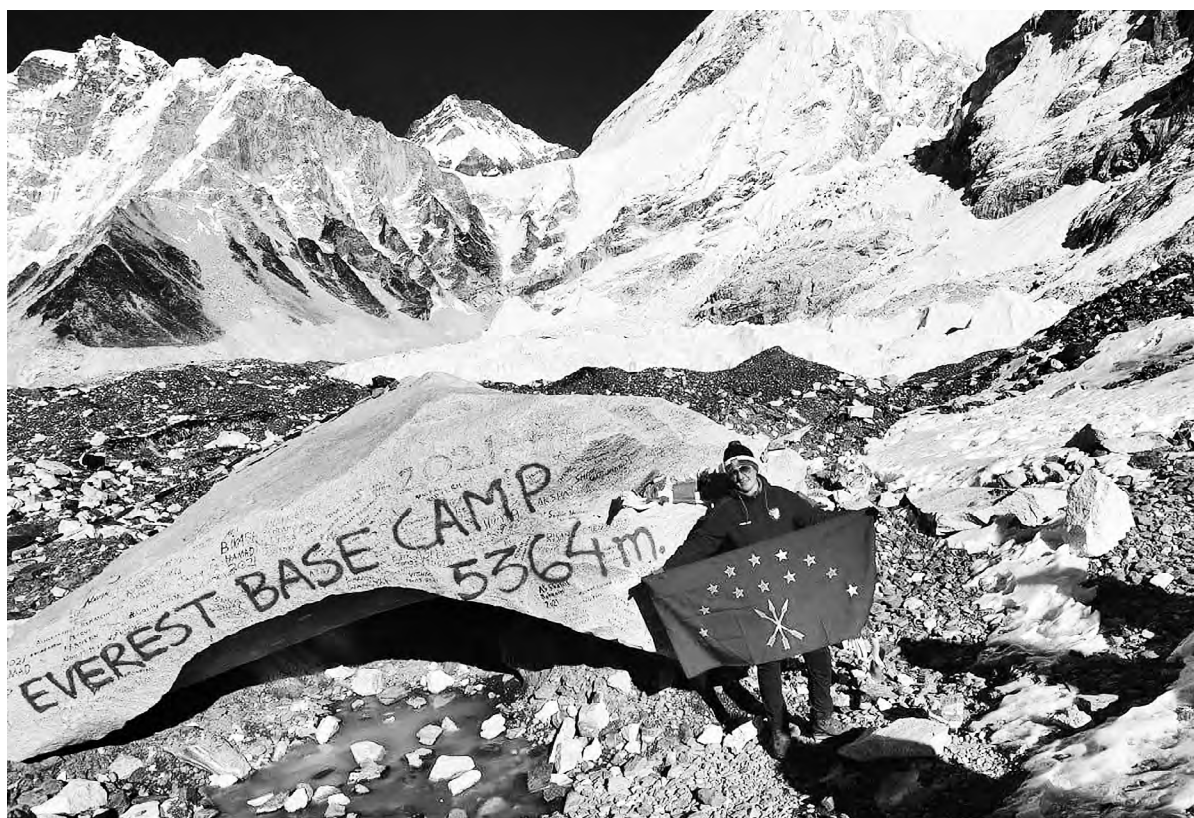
Сурэтхэр: Фатима Игольниковам ихъарзынэщ.

Илэс тешIи Фатимэ Гималаи къушъхъэ зэхэтым адэкIоагъ. Ащ Эверест кыкIэлъыкIуагъ. Чыгум анахь къушъхъэ лъагъэ тетым дэкIуаи, тыгъэр зэрэкъохъажырэ щилъэгъугъ. Анахь зэхэшIэ кIуачIэхэр а уахътэм Фатимэ ыушътыгъэх.

Новомихайловскэм Алалэ Шырахъмэтрэ Зоерэ яунагъо ар кыхъухъагъ. Гурыт ыкIи музыкальнэ еджапIэхэр кыизэдиухыгъэх.

— Илэсищ сыныбжъэу апэрэу «Дом быта» зыфилорэм сятэ сыригъусэу сызычIафэм, парикмахер сэнэхъатым сыкIэхъопсэу сыублагъ, — кIелотэжы Фатимэ. — Ар кыизIэкIэзгъэхъанымкIэ техникумым сыхIэхъанэу зызгъэхъазыры зэхъум сянэ-сятэхэр бэрэ фэагъэхэл. Уахътэм диштэу сятэ бухгалтерэу седжэнэу шIоигъуагъ, сянэ тхылъеджапIэм илофышIэ сыхъунэу фэагъ. Нахъыжъхэм аlorэм седэлуи, къоджэ тхылъеджапIэм илэсырэ лъф шысIагъ. Ау ащ сызэрэфэмыщагъэр нахь лъэшэу зэхэсIагъ. Парикмахер сыхъуным игугъапIэ ау щытми зыдэсIыгъыгъ. Уахътэр сымыгъаклоу сIлахыпхэм, сипшъэшъэгъухэм ашъхъацхэр афыкIэсылпхъухэщыгъ, мэфэкл горэм кIонхэ хъумэ дахэу афызIэлэхыщыгъ.

ТхылъеджапIэм ипащэу Ольга Бодуэн Фатимэ янэ зэрэдэгущылагъэм ишIогъэшхо къекIуагъ. Ныр кешIуи, пшъэшъэжъыем 1989-рэ илэсым парикмахерскэ курсхэр Мыекъуапэ кысIиухыгъ, «диплом пльыжы» кыратыжыгъ. Илэситфырэ Новоми-

Унагъохэр пытэнхэм фэшI

Берэдж Асыет

Общественнэ Iэпылэгъу зыцарагъэгъотрэ штабэу Адыгеим шылэм Мыекъуапэ щыпсэурэ унагъохэм апае психологическэ тренинг щыкIуагъ.

Проектэу «ЗыкIых» зыфилорэм кыдыхэлъытагъэу штабым Iофтхъэбзэ зэфэшхъафхэр зэхещэх. Ахэм ащыщыгъ мы Iофыгъори. Ащ темэу илагъэр

«ЩыIэныгъэ гъогур унагъом кыщещэ».

KлэлэцIыкIуэхэр нытыхэм акIыгъухэу нэмыкI унагъомэ нэлуасэ афэхъугъэх, нэбгырэ пэпчъкIэ

махъанэ зилэ упчIэу щыIэныгъэм кыгъэуцухэрэм джэуапхэр къаратыжыгъэх ыкIи командэхэр зэхэцэгъэнхэм афэгъэхыгъэ джэгунхэм ахэлэжыагъэх.

Урысые Федерацием иминистрэхэм я Кабинет законопроектхэм къадыригъэштагъ

Урысые Федерацием и Правительствэ зэхэсыгъоу илагъэм 2024-рэ илъэсымкIэ ыкIи 2025-рэ, 2026-рэ илъэсхэм ячэзыу пIалъкIэ бюджетым ехьылIэгъэ законом, хэбзIахъхэмкIэ ыкIи бюджетымкIэ Кодексхэм гъэтэрэзыжыныхэр афэшIыгъэнхэм афэгъэхыгъэ законопроектхэу Урысыем финансхэмкIэ и Министерствэ къахильхъагъэхэм къащыдыригъэштагъ.

Ахэр зытегъэпсыхъагъэхэр цыф кызырыкIохэми, бизнесменхэми яхахъохэм хэбзIахъ зэраторальхъэрэ шыкIэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэр ары. Гъэтэрэзыжыныхэм къазэращидэлъытагъэмкIэ, цыфхэм яхахъохэм хэбзIахъу атыралхъэрэр зыфэдызыгъэм (процент 13-м) тетэу къэнэжыщт. Ау фэдэшхо зилэхэм яхахъо диштэу хэбзIахъыр атызэ ашыщт. Ар нахъыбэ къэс хэбзIахъри нахъыбэщт.

— Законопроектхэм гъэтэрэзыжыныхэр афэтшIыхэ зэхъум, Къэралыгъо Думэм игъо ыпIэгъугъэхэр кыдэтлъытагъэх. Мыщ фэдэ законопроектхэр заштэхэкIэ, мы илъэси 6 благъэм хэбзIахъхэм ятынкIэ цыфхэми, бизнесменхэми, шъолъырхэми амал дэгъухэр ялэщтых, хэгъэгум иэкономикэ зыкIылэ-

тыщт, — кылуагъ финансхэмкIэ министрэу Антон Силуановым.

Гъэтэрэзыжыныхэм къазэращидэлъытагъэмкIэ, сомэ миллиони 2,4-м нэс хэхъоу зилэхэм (нэмыкIэу къэпIон хъумэ, мазэм сомэ мин 200 кызылэкIахъэхэрэм) хэбзIахъу атыщтыр зэрэпроцент пшыкIушыгъэу къэнэжыщт. Илъэсым кыкIоцI сомэ миллиони 2,4-м кыщегъэжыагъэу миллиони 5-м нэс кызылэкIахъэхэрэм ащ ипроцент 15, миллиони 5-м кыщегъэжыагъэу миллион 20-м нэс хэхъоу зилэхэм ащ ипроцент 18, сомэ миллион 20-м кыщегъэжыагъэу миллион 50-м нэс кызылэкIахъэхэрэм — процент 20, сомэ миллион 50-м нахъыбэ кызылэкIахъэхэрэм процент 22-рэ хэбзIахъу атыщтыр. Мазэм сомэ мин 250-рэ къэзылэжырэм хэхъоу илэм тыралхъэрэ хэбзIахъым шокIэу сомэ мин нылэпытын фаеу хъуштыр.

— ЗэхъокIыныгъэхэм къазэращидэлъытагъэмкIэ, шэлхъакIэхэм атетэу хэбзIахъхэр зыщатын фаеу хъушт чIыпIэхэри кыхэкIыштых. Прогрессивнэ системэр мы лъэныкъом щагъэфедэ зыхъукIэ, экономикэм нахъ зыкIылэтыщт, социальнэ зыпкытыныгъэри нахъ пытэщт. ЕтIани къэлогъэн фае сабыитIу ыкIи ащ нахъыбэ зэрыс унагъохэм социальнэ вычэтэу къаратыжыштытми кызыэрэхъоштыр, — кылуагъ Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шъолъыр къутамэ игъэцэкIэкIо комитет ипащэу АфэшIэгъо Рэмзан.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия 37-рэ зэхэсыгъо 2024-рэ илъэсым мэкуогуи и 13-м зэлуагъакIэ.

Зытегушылэщтхэм мы кыкIэлъыкIохэрэр ахагъэхъагъэх: законопроектхэу Адыгэ Республикэм и Законхэу «Адыгэ Республикэм муниципальнэ къулыкъур зэрэщызэхэцагъэм ехьылIагъ», «ШушIэ IофшIэнымрэ волонтерствэмрэ алъэныкъокIэ Iофыгъо заулэхэм язэшIохын ехьылIагъ» зыфилохэрэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм афэгъэхыгъэхэм ятIонэрэу ахэллэгъэныр; законопроектхэу «Адыгэ Республикэм 2023-рэ илъэсымкIэ иреспубликэ бюджет гъэцэкIагъэ зэрэхъугъэр», «ШокI зимылэ медицинэ страхованиемкIэ ЧIыплэ фондэм ибюджет гъэцэкIагъэ зэрэхъугъэм ехьылIагъ» зыфилохэрэм апэрэу ахэллэгъэныр; Адыгэ Республикэм и Законхэу мы кыкIэлъыкIохэрэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм ехьылIагъ:

«Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат истатус ехьылIагъ», «ЧIыплэ зыгъэлорышIэжыным ехьылIагъ», «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо мылкъу игъэзекIон ехьылIагъ», «ЧIыопс Iэзаплэхэм, гъэпсэфыплэхэм яхьылIагъ» зыфилохэрэм ыкIи нэмыкI Iофыгъохэм.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм изэхэсыгъо Адыгэ Республикэм и ЛIышхъэ и Координационнэ гупчэу Жуковскэм иурам тет унэу N 22-м хэтым пчэдыжыым сыхъатыр 10-м щаблэщт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЭР

Кавказ заповедникым ихахъохэр

Кавказ заповедникым хахъо иI. Псэушхъэ Iыгъыплэу «Лаурэм» дэс Кавказ шыхъэм щыр кыкIэхъуагъ.

ялфыгъэхэм гъунэ алъафы, агъашхэх. Анэм кыкIызыжыгъэху яттырэр ашхы зыхъукIэ тэ тIоф къежъэщт, гъомылапхъэр жъгъэу афызэтэдгъэлхъызэ яттыщт, цыкIумэ ашхышъунэу дгъэхъазырыщт, — кIео псэушхъэ Iыгъыплэу «Лаурэм» дэтым ипащэу Чеботарь Дарья.

Кыхъэгъэщыгъэн фае, енотхэу ыкIи бэджэ Iэлхэу «Лаурэм» щалыгъхэм япчъагъэ нахъыбэ хъугъэ. Баджэхэр гъаблэм оды IышIыгъэхэу заповедникым кыкIэлэхъагъэх. Джы ахэм япсэуныгъэкIэ шынагъо щылэжъеп.

А псэушхъэ анэмыкIэу шыхъэ кIолэнхэм яунагъо хъахъо илэнэу заповедникым иIофышIэхэр ежэх.

АНЦОКЪО Ирин.

Сурэтхэр: Кавказ заповедникыр.

ДжырэкIэ ахэм гу зэцафэ, зэкIэрыкIхэрэп. Ары пакIошъ, ным шыхъэ щырым зыгорэ кыкIэрыхъу ыдэрэп. Арышъ, ахэм чыжъэкIэ алъэплъэх.

Джащ фэдэу мэфипшыкIэ узэкIэлэбжымэ къушхъэ ачъэ щырыр заповедникым хъахъоу ыгъотыгъ. Ар чанэу, ыпIакъо тетэу непэ къеччыхъэ. Ветеринархэр псэушхъэ алъэплъэх, ящыкIэгъэ гъомылапхъэхэр арагъэгъотых.

— Непэ зэкIэ зэпIытыгъэр ныхэр псэушхъэ

Теуцожь районым щызэхэхьагъэх

Къэрапыгъо автоинспекционер

**Теуцожь районим
иадминистрациерэ
гьогурьКоныр шы-
нэгьончэнымКІэ
Къэралыгьо авто-
инспекциемрэ зэгьу-
сэхэу цыфхэм зэлү-
кІэ афызэхашагь,
ар гьогум шынэ-
гьончэу шызекІо-
гьэным фэгьэхьы-
гьагь.**

Гъогухэм къатехъухъ-хэрэ хъугъэ-шлагъэхэм клэлэцыкълухэр, клэлэ лэ-хъохэр ыкли ныбжьыкълэхэр бэу зэрахэкълуадэхэрэм игумэклыгъу ары зытегу-шлагъэхэр.

Клэлэцкилык зыгъэссы-
фыгъо мафэхэр къэсы-
гъэх, ахэр мыхъо-мышлэ
лофхэм ахэмыфэнхэм,
«сабий-водительхэр» гъо-
гухэм къатемыхъанхэм
ялофыгъохэм зыцатегушы-
лэгъэх зэхэхэр лъэккь
культурэм и Гупчэу кьуа-
джэу Пенэжьыкыуае дэ-
тэм шырагъэкълкыгъ. Ащ

хэлэжыагъэх обществен-
ностыр, Къэралыгъо ав-
тоинспекцием, районым
чыпсэурэ нахьжыхэм
ялыкхэхэр, динлэжыхэр,
ныбжьыкхэхэр ыкIи кIэлэ-
еджакхэхэр.

Теуцожь районим иад-
министрация ипашэу Уды-
клэко Адам гумэклыгьор
дэгъэзыжыгъэнымклэ
аныхьэу аналэ зытырагъэ-

ТЫН ФЭЕ ЛЪЭНЫКЪОХЭМ
КЪАЩЫЦУГЬ.

Теуцожь районым федеральнэ гьогуйтлү пхы-
рэклы: зыр — «М4-Дон»,
ятонэрэр — «Инэм —
Адыгкьал — Бжъэды-
гьухьабл». Гьогурыклым
ишпхъэхэр зэраукьох-
рэм ыкль псынклащэу зэ-
рзечъэхэрэм гьогу-тран-
спорт хьугьэ-шлагъэхэр

кыа́лэ́лэ́кх. Ащ фэ́ш
Уды́кэ́ко Ада́м Кэ́ралы-
гэ́о автои́нспекцие́м ило-
фы́шлэхэ́ми о́бществе́но-
сты́ми кы́яджа́гь го́гу-
ры́клоны́р шы́нгэгончэ́у
шы́тыны́м епхы́гэ́ш ло́шлэ́-
ны́р агы́лэ́шы́нэу.

Зэхахьэм кыыцыгуы-
лагъэх районым инароднэ
депутатхэм я Совет итхьа-
матэу Пчыхьэплыкьо Аюбэ,

Къэралыгъо автоинспекци-
ем и Гъэlorышлангъэ илофы-
шлэхуэ, полицием иподпол-
ковникхуэ Бзэдджэжыкъо
Муратэр Алексей Чмы-
ревымэр, Адыгъ Хасэм
итхьаматэу Лымышцэкъо
Рэмазан, районым щыгъсэу-
рэ нахьыжъхэм я Совет
итхьаматэу Хьабэхуэ Джан-
тэмыр, Имамэу Абазы
Неджмедин, нэмыкхэри.

араты зэрэмхүүцтыр
аралгагь.

лофтвабзэм иклэхым
Удыклэко Адам джыри зэ
кьэзэрэугьоигьэхэм кьа-
рыуагъ мы лофым изэ-
шлохын зэклэми аклуачлэ
рахьылэн зэрэфаер.

**Къэралыгъо
автоинспекцием и
ГъэlorышлaпI**

Уголовнэ Іоф кыфызэІуахыгъ

Урысыем и Следственнэ комитет Адыгэ Республикэм-клэ иследственнэ Гъэlorышлa-плэ иотделзу анахь мэхъан-шхо зэратырэ loфхэм язэхэ-фын фэгъэзагъэм Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 290-рэ статья ия 4-рэ lахь кыдылпытэрэ бзэджшлагъэ зэрихъагъэклэ (УФ-м ишъолпыр къэралыгъо lэнатlэ шызылыгъым къуа-лхъэ кхалыхыгъэ зыхъуклэ) зэрегуцафэхэрэм кыхъэкlэу зэгъэшлужь хьыкумышлым уголовнэ loф кыфызэлуй-хыгъ. Урысыем и Следст-веннэ комитет и Тхъамат ары уголовнэ loфыр къэзы-lэтыгъэр.

Следствием зэригъэунэ-
фыгъэмкIэ, водителым гъо-

гузеklонымкIэ шапхъэхэр зериукъуагъэхэм фэгъэхьыгъэ административнэ материалыр хьыкумышлым кьылэкIэхъагъэу цытыгъ. Ащ халплъээз ыгу кыхьагъ шапхъэхэр зыукъуагъэм транспортыр ыгъэлорышлэн фимытэу ымышлыным пае къольхъ ин кьылихынэу. Хъбзэгъэуцугъэу цышэм кыкызрэдилытэрэмкIэ, тазырэу сомэ мини 5 е транспортыр мэзи 4-м кьыщегъэжъагъэу мэзи 6-м нэс ыгъэлорышлэн фимытэу ашIы. Хьыкумышлым транспортыр ыгъэлорышлэн фитэу, ау сомэ мин 30 кьыритын фаеу зэрэхуштыр икабинет чици 2023-рэ илъэсын гъэтхалэм и 29-м гуригъэлогъагъ.

Ащ нэужым Урысыем и
ФСБ и Гьэlorышлэлэу
Адыгэ Республикэм шылэм
иоперативнэ loфышлэхэм
хэбзэнчэ зеклуаклу хьыку-
мышлым зэрихьагэм гьунэ
фашыгь. УФ-м ихьыку-
мышлхэм я Апшэрэ кол-
легие унашо ышлыгь уго-
ловнэ loф а хьыкумышлым
кыфызэлухыгьэнэу.

Непэ ехьулэу зэгьэшлужь
хьыкумышлым исполномо-
чиехэр зэпыгьгэх отстав-
кэм ар зэрэкуагьэм кьы-
хэкълэв.

Следователъхэм 13убы-
тыплэхэр къаугъоих ык1и
уголовнэ 1офымк1э мэхъанэ
зилэ лъэныкъохэр агъэунэ-
фых. Уголовнэ 1офым изэ-
хэфын лъэк1уатэ.

Хульфыгээр агьэлцлагь

*Пәлудзыгъэ шІыкІэм тетэу
гъэпІагъэ зыхэлъ бзэджэ-
шІагъэ къыдызэрахъагъэу
Адыгэкъалэ щыц бзылъфы-
гъэу шІгъэ 30 зыныбжъым
Тэхъутэмыкъое район поли-
цием идежурнэ часть зы-
ккыфигъэзагъ.*

Хьюлфыгъэм гъэпцэгъэкӀэ ахьщэ шуатыгъуным фӀшӀ бзэджашӀэхэм бзшӀагъу агъэфедэрэ шыкӀэу цыф зэфӀшъхьафхэм ацӀэкӀэ телефоным-кӀэ фытеуагъэх.

Апэра гэпцлэклом финанс учреждением илофышлэу ылозэ хульфыгъэм и СИМ-картэу ымыгъэфедэщтыгъэм кынгэгъэ ахъцэр исчет ригъэхъанэу рилуагъ. Гъэпцлэклом цыхъэ фиши, къагилорэр хульфыгъэм ыгъэцэ-къагилорэу.

Ащ ыуж хъульфыгъэм нэмыкI гъэп-
цакIор кыыфытеуагъ. Мыш ыпэкIэ

кыйдэгушылагъэр гъэлц'акоу зэрэ-
щытыгъэр ышлошъ ыгъэхъугъ, ащ
кыхыхэк'эу исчет ил' ахъщэр рахыным
ишынагъо щыл'эу кыырил'агъ.

Банкым илофышлэ кыдэгущылау хульфыгэм ышлэш хуи банкым чыфэу сомэ мин 790-рэ кыиыхыг. Мы пчагэм игысэу еж икартэ илыгыг сомэ мин 280-р «шынэ-гьончэ» счэтым ригэхыаг.

Ылужми гъэпцаклохэр кыфытео-
хи, джыри банкым чыфэ кьалыхынэу
кызыралор ары хульфыгъэр зэра-
гъэпцлагъэр кызыгурылагъэр.

Ащ кыхэкэлэу хуьтфыгъэм зэрарэу рагъэшлыгъэр сомэ миллионым еху. Мы уахътэм УФ-м хэгъэу kloц loф-хэмклэ и Министерствэ иотделэу Тэхуэтэмкыое районым цылэм угоднэ loф кызылуныхыг.

**АР-м хэгыгу юоц/ юохэмклэ
и Министерствэ
ипресс-жудыкыу**

Дзюдо

Адыгеим иллыкдохэр кьахэщыгъэх

Дзюдомкля я 11-рэ Урысые зэнэкьокьухэр Мыекьуапэ щыкьуагъэх. СССР-м изаслуженнэ тренерэу Кобл Якьубэ ишлэжь фэгъэхыгъэ турнирым Адыгеим ибэнаклохэм медали 6 кьыщахыгъ.

Урысыем исубъект 21-мэ ыкли ифедеральнэ шьолъыри 6-мэ кьарыкыгъэ спортсмен 234-мэ

мызэгъагум заушэтыгъ. Блэкыгъэ илэсым егъэпшагъэмэ, мыш хэлэжъгъэ бэнаклохэм япчъагъэ

фэдитлукля нахыб. Адыгеир дзю-доист 30-мэ кьагъэлъэгъуагъ. Хульфыгъэхэм язэнэкьокьу

кьахыгъэщыгъ Цыкьу Рэмэзан. Килограмм 60-м нэс кьэзы-щэчыхэрэм якуп ар щыбэнагъ. Адыгэкьалэ щыщ спортсменым ятлонэрэ илэс хуьгъэу мы тур-нирым джэрэ медаль кьыщехы. Финалныкьом ащ кьыщытекьуагъэр Ставрополь краир ыкли Кьэрэ-щэе-Черкесыр кьэзыгъэлъэгъо-хэрэ Заур Гоговыр ары.

Килограмми 100-м нэс кьэзы-щэчыхэрэм якуп Адыгеим меда-литлу щыри. Малыщ Аскэр зэнэкьокьум дэгъу дэдэу зыфи-гъэхъазырыгъ ыкли ичемпион хуьгъэ. Датхужь Алий ящэнэрэ чыплэр кьыдыхыгъ.

Бзылфыгъэхэм язэнэкьокьу ятлонэрэ ыкли ящэнэрэ чыплэхэр кьыщыдахыгъэх республикэм илыкьлохэу Татьяна Шаталовамрэ Диана Лобановамрэ. Джащ фэдэу килограмм 70-м нэс кьэзы-щэчыхэрэм якуп щыбэнэгъэ Ма-рия Лодневам тыжыын медаль кьыфагъэшшоагъ.

Теннис цыкьлур

Нэбгырэ 84-рэ хэлэжъагъ

Теннис цыкьлумкля кьэлэ турнирэу «Мыекьуапэ игугьаплэхэр» зыфилорэм иятлонэрэ тур нэбгырэ 84-рэ хэлэжъагъ. Ифотхьабзэм кьекьололагъэх республикэм икьэлэ шьхалэ, Краснодар, Шытхалэ, Красногвардейскэ, Мыекьопэ, Тэхьутэмыкьое ыкли Теуцожь районхэм кьарыкыгъэ спортсменхэр.

Адыгеим илыкьлохэу Бзаго Да-мир, Габибулла Насруллаевым, Блэгъожь Динарэ ыкли Чэтэо Альбинэ текьоньгъэр кьыдахыгъ. Краснодар кьэзыгъэлъэгъогъэ Тимофей Земцовым, Анастасия ыкли Артем Савельевхэм апэрэ чыплэр афагъэшшоагъ. Джащ фэдэу Шытхалэ щыпсэурэ Арина Евсюковар чемпионкэ хуьгъэ.

Зэнэкьокьум иящэнэрэ тур бжыхэм рагъэкьокьышт.

Зэхэзыщагъэр ыкли кьыдэзы-гъэкьырэр:
АР-м лъэпкь Иофхэм-кля, Иэкьыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэ-гъухэм адырялэ зэпхы-ныгъэхэмкля ыкли кьэбар жьугъэм иамалхэмкля и Комитет
Адресыр:
385000
кь. Мыекьуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщылэр:
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм кьаихырэр А4-кля заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкля 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цыкьлунэу щытэп. Мы шапхъэ-хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкьегъэкьожьых.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын Иофхэмкля, телерадиокъэтын-хэмкля ыкли зэлы-гъыкля амалхэмкля и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэоры-шлант, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкьэмкля пчъагъэр
4133
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 962

Хэутыным узщыкьлэхэнэу щыт уахьтэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщыкьлэхэгъэхэ уахьтэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шьхьалэр
Мэщлэкьо С. А.

Редактор шьхьалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

Пшъэдэжкыжь зыхырэ секретары
Тхьаркьохьо А. Н.